

Teoretyczne podstawy informatyki

Wykład 3b: Kombinatoryka i prawdopodobieństwo

<http://hibiscus.if.uj.edu.pl/~erichter/Dydaktyka2009/TPI-2009>

Kombinatoryka i prawdopodobieństwo

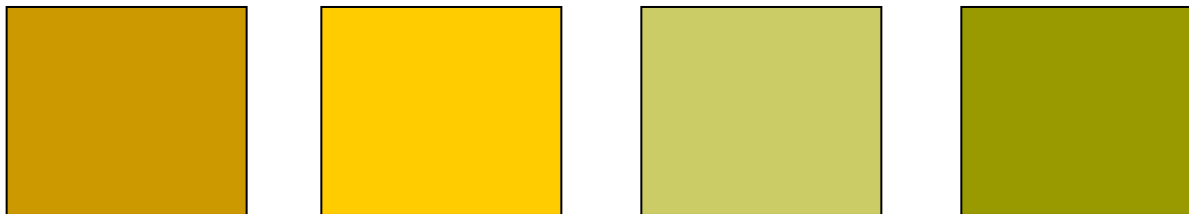
- Często spotykamy się z problemem obliczenia wartości wyrażającej prawdopodobieństwo zajścia określonych zdarzeń.
- Dziedzina matematyki zajmująca się tą tematyką to **kombinatoryka**.
- Pojęcia związane z próbami szacowania prawdopodobieństwa występowania zdarzeń definiuje **teoria prawdopodobieństwa**.

- Zacznijmy od kombinatoryki...

Wariacje z powtórzeniami

- Jednym z najprostszych, ale też najważniejszych problemów jest analiza listy elementów, z których każdemu należy przypisać jedną z wartości należących do stałego zbioru.
- Należy określić możliwą liczbę różnych przyporządkowań (*wariacji z powtórzeniami*) wartości do elementów.
- Przykład:

4 kwadraty, każdy można pokolorować jednym z 3 kolorów.

Ile możliwych pokolorowań? $3 \cdot 3 \cdot 3 \cdot 3 = 3^4 = 81$

Wariacje z powtórzeniami

- Mamy listę n -elementów. Istnieje zbiór k -wartości z których każda może być przyporządkowana do jakiegoś elementu. Przyporządkowanie jest listą n wartości $(n_1, n_2, \dots, n_n)$. Gdzie każda z $n_1, n_2, \dots, n_n$ jest jedną z wartości k .
- Istnieje k^n różnych przyporządkowań.
- **Twierdzenie:**
 $S(n)$: liczba możliwych sposobów przyporządkowania dowolnej z k wartości do każdego z n elementów wynosi k^n .

Wariacje z powtórzeniami

□ Podstawa:

Przypadek podstawowy to $n=1$. Jeżeli mamy **1** element możemy wybrać dla niego dowolną spośród **k** wartości. Istnieje więc **k** różnych przyporządkowań. Ponieważ $k^1=k$, podstawa indukcji jest prawdziwa.

□ Indukcja:

Założmy że **S(n)** jest prawdziwe i rozważmy **S(n+1)**, określające że istnieje k^{n+1} możliwych przyporządkowań jednej z **k** wartości do każdego z **n+1** elementów.

Wiemy, że istnieje **k** możliwości doboru wartości dla pierwszego elementu. Zgodnie z hipotezą indukcyjną, istnieje k^n przyporządkowań wartości do pozostałych **n** elementów. Łączna liczba przyporządkowań wynosi $k \cdot k^n = k^{n+1}$. Cnd.

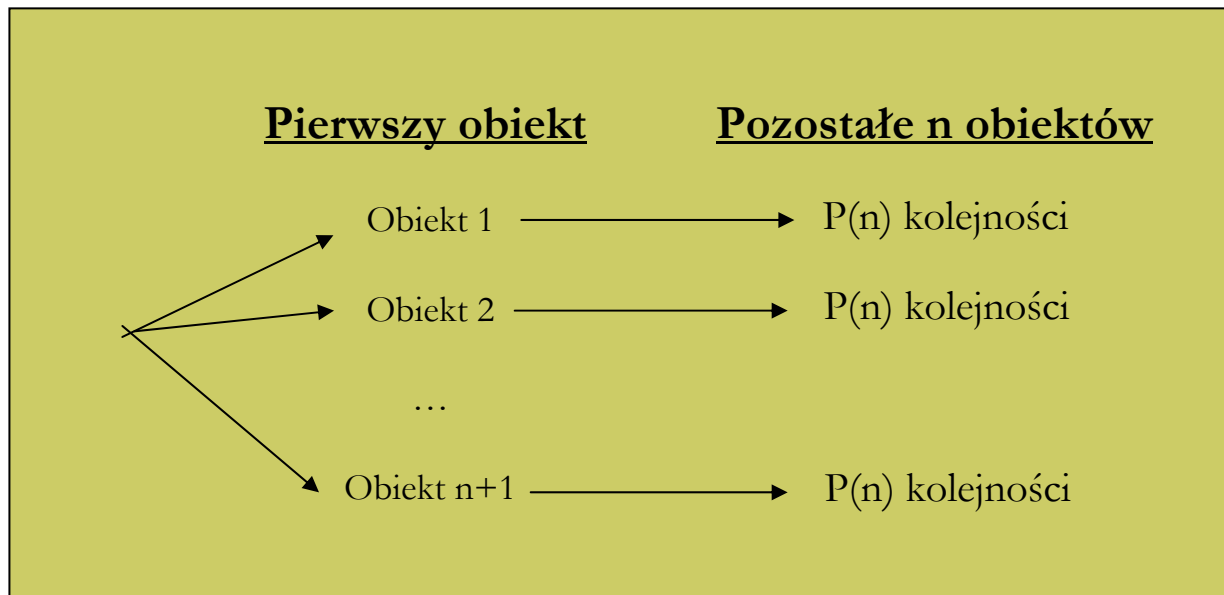
Permutacje

- Mając n różnych obiektów, na ile różnych sposobów można je uporządkować w jednej linii?
- Takie uporządkowanie nazywamy permutacją.
- Liczbę permutacji n obiektów zapisujemy jako $P(n)$.

Jak obliczyć $P(n+1)$?

- Problem: mamy $n+1$ obiektów ($a_1, a_2, \dots, a_n, a_{n+1}$) które mają zostać posortowane.
- Ilość możliwych wyników sortowania jest $P(n+1)$

Permutacje
 $n+1$ obiektów

Jak obliczyć $P(n+1)$?

□ **Twierdzenie:**

$P(n) = n!$ dla wszystkich $n \geq 1$

□ **Podstawa:**

Dla $n=1$, $P(1)=1$ określa że istnieje jedna permutacja dla jednego obiektu.

□ **Indukcja:**

Załóżmy że $P(n) = n!$

Wówczas wg. naszego twierdzenia: $P(n+1)=(n+1)!$

Rozpoczynamy od stwierdzenia że $P(n+1)=(n+1) \cdot P(n)$

Zgodnie z hipotezą indukcyjną $P(n)=n!$, zatem $P(n+1)=(n+1) \cdot n!$

Zatem $P(n+1)=(n+1) \cdot n! = (n+1) \cdot n \cdot (n-1) \cdot (n-2) \cdot \dots \cdot 1 = (n+1)!$, czyli nasze twierdzenie jest poprawne. Cnd.

- Jednym z interesujących zastosowań wzoru na liczbę permutacji jest dowód na to że **algorytmy sortujące muszą działać w czasie co najmniej proporcjonalnym do $(n \log n)$, dla n elementów do posortowania**, chyba że wykorzystują jakieś specjalne własności sortowanych elementów.

Wariacje bez powtórzeń

- Niekiedy chcemy wybrać tylko niektóre spośród elementów zbioru i nadać im określony porządek.
- Uogólniamy opisaną poprzednio funkcję $P(n)$ reprezentującą liczbę permutacji, aby otrzymać **dwuargumentową funkcję $P(n,m)$** , którą definiujemy jako ilość możliwych sposobów wybrania **m elementów z n -elementowego zbioru**, przy czym **istotną rolę odgrywa kolejność wybierania elementów**, natomiast nieważne jest uporządkowanie elementów nie wybranych.
- Zatem **$P(n) = P(n,n)$** .

Wariacje bez powtórzeń

Przykład:

- Ile istnieje sposobów utworzenia sekwencji m liter ze zbioru n liter, jeżeli żadna litera nie może występować więcej niż raz?
- Na sam początek możemy zauważyć warunek, by zadanie miało sens: $n \geq m$
- Pierwszą literę możemy wybrać na n sposobów (wybieramy ze zbioru n -elementowego), drugą na $n-1$ sposobów (gdyż nie możemy wybrać tej samej litery co poprzednio), trzecią na $n-2$ sposoby...
- Ostatnią na $n-(m-1)$ sposobów.

Twierdzenie: $P(n,m) = n \cdot (n-1) \cdot \dots \cdot n-(m-1)$ dla wszystkich $m \leq n$

Twierdzenie: $P(n,m) = \frac{n!}{(n-m)!}$ dla wszystkich $m \leq n$

Kombinacje

- Kombinacja to każdy podzbiór zbioru skończonego. Kombinacją m -elementową zbioru n -elementowego A nazywa się każdy m -elementowy podzbiór zbioru A ($0 \leq m \leq n$). Używa się też terminu "kombinacja z n elementów po m elementów" lub wręcz "kombinacja z n po m ".
- Taką funkcję zapisujemy jako: $\binom{n}{m}$

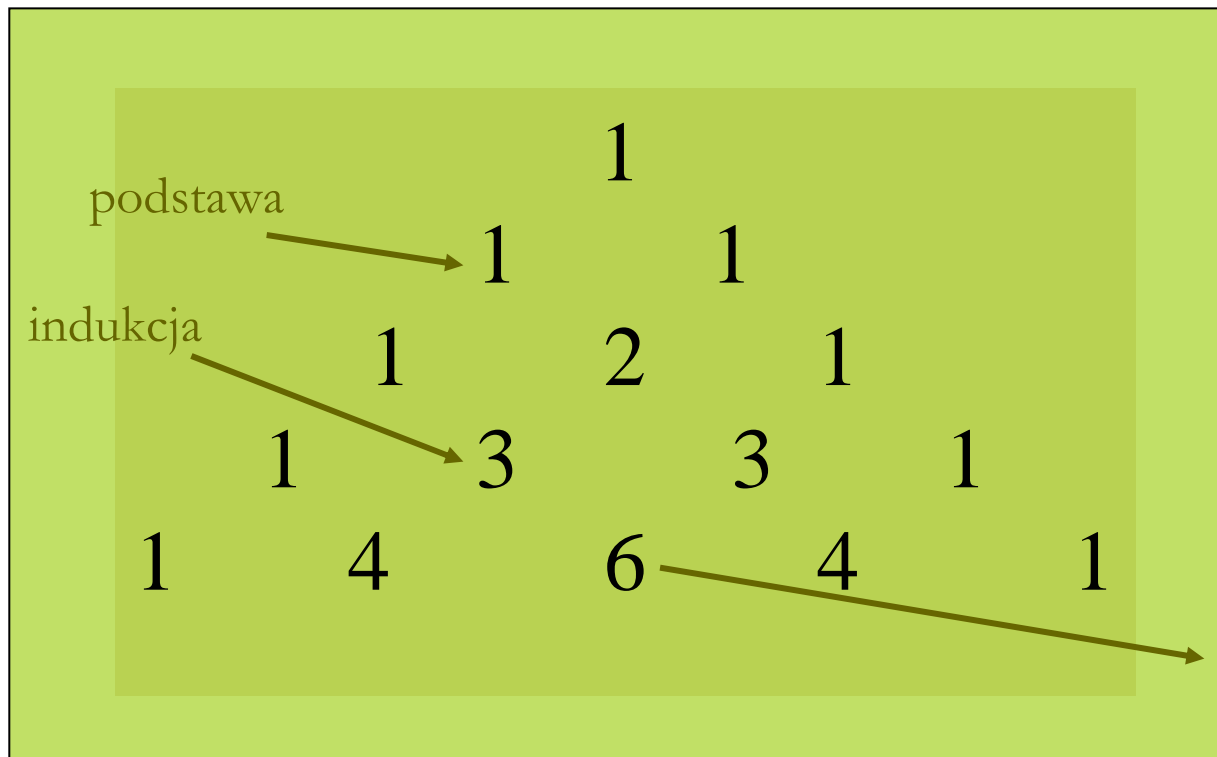
$$\binom{n}{m} = \frac{P(n,m)}{P(m)} = \frac{n!}{(n-m)! \cdot m!}$$

Wyznaczanie liczby kombinacji

- **Rekurencyjny algorytm: (ilustruje tzw. trójkąt Pascala)**

- **Podstawa:** $\binom{n}{0} = 1$ dla dowolnego $n \geq 1$.
Oznacza to że istnieje tylko jeden sposób wybrania **zero** elementów ze zbioru **n**-elementowego – wybranie niczego.
Także $\binom{n}{n} = 1$, ponieważ jedynym sposobem wybrania **n**-elementów ze zbioru **n**-elementowego jest wybranie ich wszystkich.

- **Indukcja:** Jeśli $0 < m < n$, to $\binom{n}{m} = \binom{n-1}{m} + \binom{n-1}{m-1}$.
Oznacza to, że jeżeli chcemy wybrać **m** elementów ze zbioru **n**-elementowego, możemy albo:
  - nie wybrać pierwszego elementu, po czym wybrać **m** elementów z pozostałych **n-1** elementów. Taką liczbę możliwości wyraża $\binom{n-1}{m}$.
  - wybrać pierwszy element, po czym wybrać **m-1** elementów z pozostałych **n-1** elementów. Taką liczbę możliwości wyraża $\binom{n-1}{m-1}$.

Trójkąt Pascala

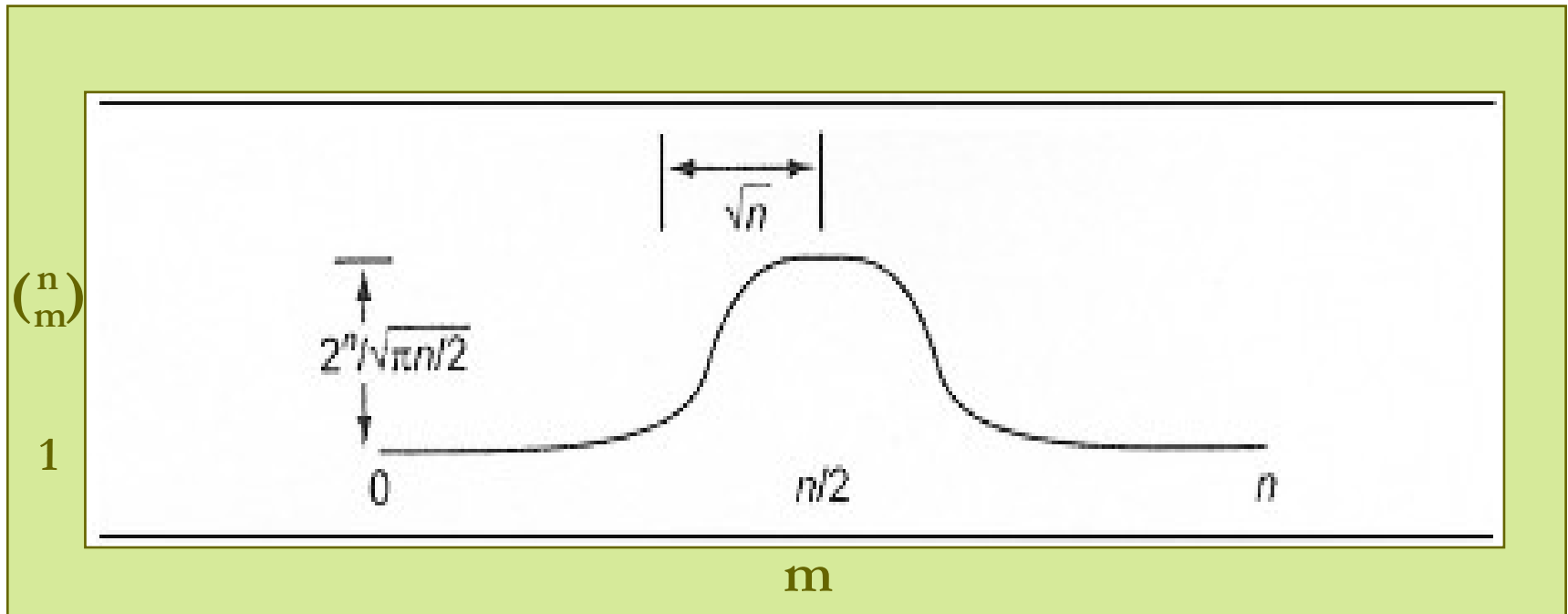
- Rekurencję przy obliczaniu liczby kombinacji często ilustruje się przy pomocy trójkąta Pascala.
- $\binom{n}{m} = (m+1)$ liczba w $(n+1)$ wierszu

$$\binom{4}{2} = 4! / (2! \times 2!) = 6$$

Interesujące własności funkcji $\binom{n}{m}$

- To również są współczynniki rozkładu dwuwyrzowego wielomianu (dwumianu) $(x+y)^n$
- $\sum_{m=0}^n \binom{n}{m} = 2^n$
- Wykres funkcji $\binom{n}{m}$ dla stałej dużej wartości n :

Permutacje z powtórzeniami

□ **Twierdzenie:**

Jeżeli istnieje n elementów podzielonych na k grup o rozmiarach równych odpowiednio $i_1, i_2, i_3, \dots, i_k$ gdzie elementy jednej grupy są identyczne, ale elementy różnych grup różnią się od siebie, liczba uporządkowań tych elementów wynosi

$$S(k) = n! / \prod_{j=1}^k i_j!$$

□ **Podstawa:**

Dla $k=1$, istnieje tylko jedna grupa zawierająca identyczne elementy, które możemy uporządkować tylko w jeden sposób, niezależnie od liczności tego zbioru. Jeśli $k=1$, to $i_1=n$, zatem $S(1)=n!/n!=1$ jest prawdziwe.

□ **Indukcja:**

Załóżmy że $S(k)$ jest prawdziwe i rozważmy sytuację, w której mamy $k+1$ grup. Niech ostatnia grupa składa się z $m=i_{k+1}$ elementów, występujących na m pozycjach, z których możemy je wybierać na $\binom{n}{m}$ sposobów.

Stosując hipotezę indukcyjną otrzymujemy że $S(k+1) = \binom{n}{m} \cdot (n-m)! / \prod_{j=1}^k i_j!$ co łatwo można przekształcić (pamiętając że $m=i_{k+1}$) do postaci:

$$S(k+1) = n! / \prod_{j=1}^{k+1} i_j! \text{ a więc cnd.}$$

□ Jest to typowy problem przy układania anagramów

Łączenie reguł kombinatorycznych

- Typowy problem kombinatoryczny wymaga łączenia przedstawionych reguł (cegiełek) w bardziej skomplikowane struktury.
- Techniki których używamy to:
  - prowadzenie obliczeń jako sekwencji wyborów;
  - prowadzenie obliczeń jako różnicy innych obliczeń (np. wszystkich wyborów – nieprawidłowych wyborów);
  - prowadzenie obliczeń jako sumy rozwiązań dla podprzypadków które są wzajemnie rozłączne.

Teoria prawdopodobieństwa

- Teoria prawdopodobieństwa, szeroko stosowana we współczesnej nauce, ma również wiele zastosowań w informatyce, np.:
  - szacowanie czasu działania programów dla przypadków ze średnimi, czyli typowymi danymi wejściowymi,
  - wykorzystanie do projektowania algorytmów „podejmujących decyzje” w niepewnych sytuacjach, np. najlepsza możliwa diagnoza medyczna na podstawie dostępnej informacji,
  - algorytmy typu Monte Carlo,
  - różnego rodzaju symulatory procesów,
  - **prawie zawsze „prawdziwe” rozwiązania.**

Teoria prawdopodobieństwa

□ **Przestrzeń probabilistyczna Ω :**

Skończony zbiór punktów, z których każdy reprezentuje jeden z możliwych wyników doświadczenia. Każdy punkt x jest związany z taką nieujemną liczbą rzeczywistą zwaną prawdopodobieństwem x , że suma prawdopodobieństw wszystkich punktów wynosi **1**.

Istnieje także pojęcie nieskończonych przestrzeni probabilistycznych ale nie mają one większego zastosowania w informatyce.

□ **Zdarzenie E :**

Podzbiór punktów w przestrzeni probabilistycznej.

Prawdopodobieństwo zdarzenia, $P(E)$, jest sumą prawdopodobieństw punktów należących do tego zdarzenia.

□ **Dopełnienie zdarzenia E czyli $\bar{E}$:**

Zbiór punktów przestrzeni probabilistycznej które nie należą do zdarzenia E .

$$P(E) + P(\bar{E}) = 1.$$

Prawdopodobieństwo warunkowe

- Prawdopodobieństwem warunkowym zajścia zdarzenia **F** pod warunkiem zajścia zdarzenia **E**, gdzie $P(E) > 0$ nazywamy liczbę:
 $P(F | E) = P(E \cap F) / P(E)$.
- Jest to iloraz prawdopodobieństwa części wspólnej zdarzeń **E**, **F** i prawdopodobieństwa zdarzenia **E**.
- Zdarzenia **E**, **F** nazywamy niezależnymi jeśli zachodzi:
 $P(E \cap F) = P(E) \cdot P(F)$
- W przeciwnym wypadku zdarzenia są zależne.
- Dla zdarzeń niezależnych **E**, **F** zachodzi:
 $P(F | E) = P(F)$

Przykłady

□ Zdarzenia niezależne:

Rzucamy dwoma kostkami, wyrzucenie liczby „1” na pierwszej kostce (zdarzenie E) nie wpływa na możliwość pojawienia się liczby „1” na drugiej kostce (zdarzenie F). $P(F | E) = P(F)$

□ Zdarzenia zależne:

Ciągniemy dwa razy kartę z talii kart. Wyciągnięcie jako pierwszej karty asa (zdarzenie E), wpływa na możliwość wyciągnięcia jako drugiej karty asa (zdarzenie F). $P(F | E) \neq P(F)$.

- W niektórych sytuacjach liczenie prawdopodobieństw jest łatwiejsze jeżeli podzielimy przestrzeń probabilistyczna na rozdzielne obszary $R_1, R_2, \dots, R_k$. Wówczas $P(E) = \sum_{i=1}^k P(E | R_i) \cdot P(R_i)$.

Przykład z kartami

- Ciągniemy dwie karty z talii 52 kart. Liczba możliwych wyników tego doświadczenia (czyli wariacji bez powtórzeń) wynosi $|\Omega| = 52 * 51 = 2652$.
- Oznaczmy poprzez **E** zdarzenie polegające na wyciągnięciu jako pierwszej karty As'a.
 $|E| = 4 * 51 = 204$.
 $P(E) = |E| / |\Omega| = 204/2652 = 1/13$.
- Prawdopodobieństwo wyciągnięcia As'a jako drugiej karty, (**zdarzenie F**), jeżeli pierwsza wyciągnięta karta to był As jest $P(F|E) = P(E \cap F) / P(E) = 4 \cdot 3 / 204 = 1/17$.
 $P(E) \cdot P(F|E) = 1/13 \cdot 1/17 = 1/221$.
- Podzielmy przestrzeń na dwa obszary:
  - R_1 - pierwszą kartą jest As, $|R_1| = 4 \cdot 51 = 204$.
  - R_2 - pierwszą kartą nie jest As, $|R_2| = 2652 - 204 = 2448$.
  - $P(E \cap F) = P((E \cap F) | R_1) \cdot P(R_1) + P((E \cap F) | R_2) \cdot P(R_2)$
  - $P(E \cap F | R_2) = 0$
  - $P(E \cap F | R_1) = 4 \cdot 3 / 4 \cdot 51 = 1/17$
  - $P(R_1) = 204 / 2652 = 1/13$
  - $P(E \cap F) = P((E \cap F) | R_1) \cdot P(R_1) + P((E \cap F) | R_2) \cdot P(R_2) = 1/17 \cdot 1/13 + 0 \cdot P(R_2) = 1/221$.
- Gdybyśmy po wyciągnięciu pierwszej karty zwracali ją z powrotem do talii, to mielibyśmy $P(F|E) = P(F) = 1/13$ (zdarzenia niezależne).
- Wówczas $P(E) \cdot P(F|E) = 1/13 \cdot 1/13 = 1/169$.

Reguły związane z wieloma zdarzeniami

Oznaczmy:

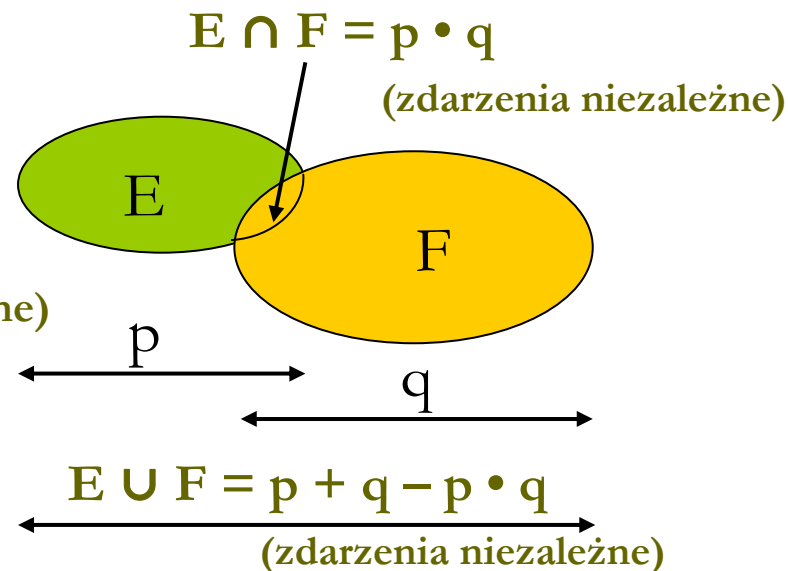
$$P(E) = p, P(F) = q.$$

Wówczas:

$$\max(0, (p+q-1)) \leq P(E \cap F) \leq \min(p, q)$$

$$P(E \cup F) = p + q - P(E \cap F)$$

$$P(E \cup F) = p + q - p \cdot q \text{ (zdarzenia niezależne)}$$

- ❑ W zastosowaniach czasem akceptujemy że nie możemy wyznaczyć dokładnie prawdopodobieństw oraz zależności między zdarzeniami. Potrafimy tylko wskazać sytuacje najmniej lub najbardziej prawdopodobne.
- ❑ **Zastosowanie: różnego typu diagnostyka**

Oczekiwane wartości obliczeń i analiza probabilistyczna

- Przypuśćmy, że mamy pewną funkcję określoną na przestrzeni probabilistycznej $f(\mathbf{x})$. Wartość oczekiwana tej funkcji po wszystkich punktach przestrzeni $E(f) = \sum f(\mathbf{x}) P(\mathbf{x})$.
- Mamy tablicę n liczb całkowitych, sprawdzamy czy jakaś liczba całkowita „ $\mathbf{x}$ ” jest elementem tej tablicy. Algorytm przegląda całą tablicę, po napotkaniu $A[i] = \mathbf{x}$ kończy działanie.
  - Jeżeli $A[0] = \mathbf{x}$ to algorytm $O(1)$
  - Jeżeli $A[n-1] = \mathbf{x}$ to algorytm $O(n)$
- $E(f) = \sum_{i=0}^{n-1} (c i + d) \cdot (1/n) = c \cdot (n-1) / 2 + d$
- $E(f) \sim c \cdot n/2$ dla dużego n

1	$A[0]$
8	
7	
5	
3	
4	$A[i]$
8	
9	
7	$A[n-1]$

Algorytmy wykorzystujące prawdopodobieństwo

- Jest bardzo wiele różnych typów algorytmów wykorzystujących prawdopodobieństwo.
- Jeden z nich to tzw. **algorytmy Monte-Carlo** które wykorzystują liczby losowe do zwracania albo wyniku pożądanego („prawda”), albo żadnego („nie wiem”).
Wykonując algorytm **stałą** liczbę razy, możemy rozwiązać problem, dochodząc do wniosku, że jeśli żadne z tych powtórzeń nie doprowadziło nas do odpowiedzi „prawda”, to odpowiedzią jest „fałsz”.
Odpowiednio dobierając liczbę powtórzeń, możemy dostosować prawdopodobieństwo niepoprawnego wniosku „fałsz” do tak niskiego poziomu, jak w danym przypadku uznamy za konieczne.
- **Nigdy** jednak nie osiągniemy prawdopodobieństwa popełnienia błędu na poziomie **zero**.

Co to są liczby losowe?

- ❑ Mówimy, że wyniki pewnych doświadczeń są **losowe**, co oznacza że wszystkie możliwe wyniki są równie prawdopodobne.
- ❑ Przykładowo, jeżeli rzucamy normalną (prawkidłową) kostką do gry to zakładamy że nie ma możliwości fizycznego kontrolowania wyniku tego rzutu w taki sposób aby jeden wynik był bardziej prawdopodobny od drugiego.
- ❑ Podobnie zakładamy że mając uczciwie potasowana talie kart, nie możemy wpłynąć na wynik - prawdopodobieństwo otrzymania w rozdaniu każdej karty jest identyczne.

Co to są liczby losowe?

- **Wszystkie** generowane przez komputer **losowe** sekwencje są wynikiem działania specjalnego rodzaju algorytmu zwanego **generatorem liczb losowych** (ang. random number generator). Zaprojektowanie takiego algorytmu wymaga specjalistycznej wiedzy matematycznej. Przykład prostego generatora który całkiem dobrze sprawdza się w praktyce to tzw. “**liniowy generator kongurencyjny**”. Wyznaczamy **stałe** $a \geq 2$, $b \geq 1$, $x_0 \geq 0$ oraz **współczynnik** $m > \max(a, b, x_0)$. Możemy teraz wygenerować sekwencje liczb $x_1, x_2, \dots$ za pomocą wzoru:

$$x_{n+1} = (a x_n + b) \bmod(m)$$

- Dla właściwych wartości stałych a, b, m oraz x_0 , sekwencja wynikowa będzie wyglądała na losową, mimo że została ona wygenerowana przy użyciu konkretnego algorytmu i na podstawie “jądra” x_0 .
- **Dla szeregu zastosowań istotna jest odtwarzalność sekwencji liczb losowych.**

Algorytmy wykorzystujące prawdopodobieństwo

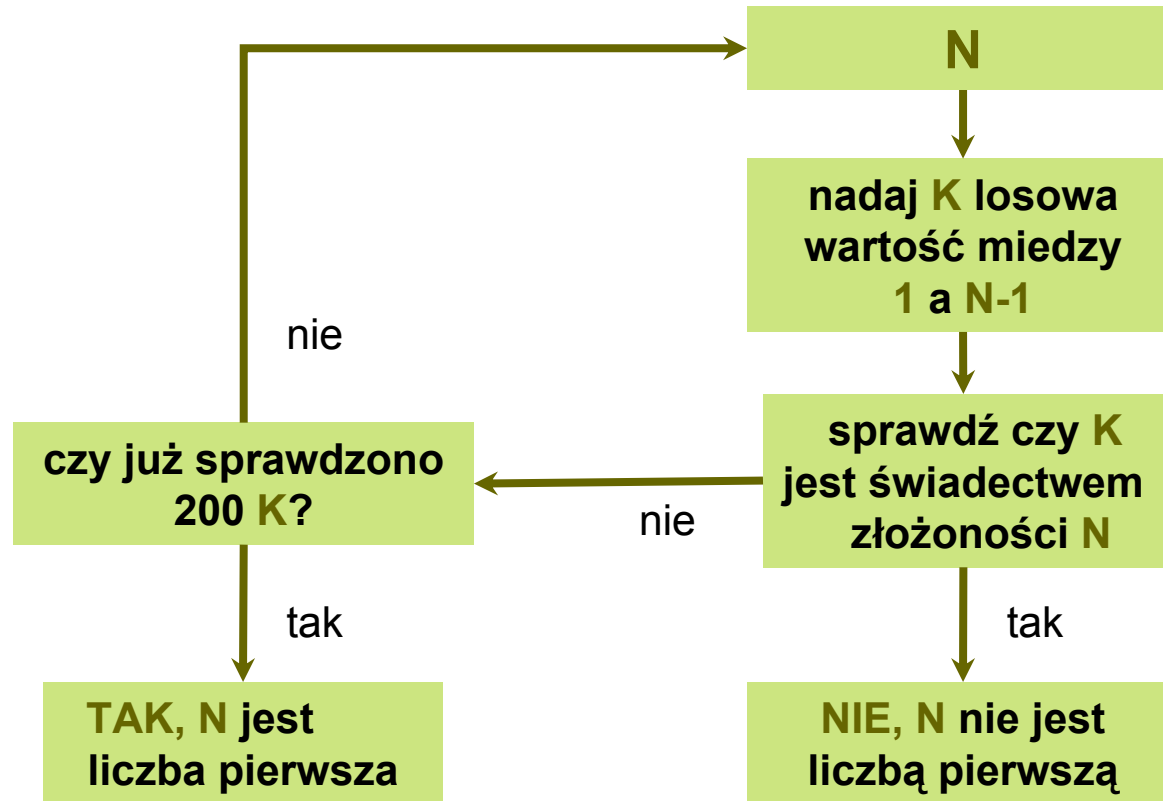
- Mamy pudełko w którym jest n -procesorów, nie mamy pewności czy zostały przetestowane przez producenta. Zakładamy że prawdopodobieństwo że procesor jest wadliwy (w nieprzetestowanym pudełku) jest 0.10.
- **Co możemy zrobić aby potwierdzić czy pudełko dobre?**
  - przejrzeć wszystkie procesory $\rightarrow$ algorytm $O(n)$
  - losowo wybrać k procesorów do sprawdzenia $\rightarrow$ algorytm $O(1)$
  - błąd polegałby na uznaniu że pudełko dobre (przetestowane) jeżeli nie było takie.
- Losujemy **$k=131$** procesorów.
Jeżeli procesor jest dobry odpowiadamy „nie wiem”. Prawdopodobieństwo że „nie wiem” dla każdego z k -procesorów $(0.9)^k = (0.9)^{131} = 10^{-6}$.
 10^{-6} to jest prawdopodobieństwo że pudełko uznamy za dobre choć nie było testowane przez producenta.
Za cenę błędu $= 10^{-6}$, zamieniliśmy algorytm z $O(n)$ na $O(1)$.
Możemy regulować wielkość błędu/czas działania algorytmu zmieniając k .

Probabilistyczne algorytmy sprawdzania

„ Czy liczba N jest liczbą pierwszą ?”

- ❑ W połowie lat 70-tych odkryto **dwa bardzo eleganckie probabilistyczne algorytmy** sprawdzające, czy liczba jest pierwsza. Były one jednymi z pierwszych rozwiązań probabilistycznych dla trudnych problemów algorytmicznych. Wywołały fale badań które doprowadziły do probabilistycznych rozwiązań wielu innych problemów.
- ❑ Oba algorytmy wykonują się w czasie wielomianowym (niskiego stopnia), zależnym od liczby cyfr w danej liczbie N (czyli $O(\log N)$).
- ❑ Oba algorytmy są oparte na losowym szukaniu pewnych rodzajów potwierdzeń lub **świadcstw złożoności** liczby N .
- ❑ Po znalezieniu takiego świadectwa algorytm może się bezpiecznie zatrzymać z odpowiedzią „**nie, N nie jest liczbą pierwszą**”, ponieważ istnieje bezdyskusyjny dowód że N jest liczbą złożoną.
- ❑ Poszukiwanie musi być przeprowadzone w taki sposób aby w pewnym rozsądnym czasie algorytm mógł przerwać szukanie odpowiadając, że N jest liczbą pierwszą z bardzo małą szansą omyłki.
- ❑ Trzeba zatem znaleźć dająca się **szybko sprawdzać** definicje świadectwa złożoności.

„Czy liczba N jest liczbą pierwszą ?

jeśli to jest odpowiedź to
jest to prawda z błędem
 $1/2^{200}$

jeśli to jest odpowiedź to
jest to prawda

Świadectwa złożoności (zarys)

- Każda liczba parzysta poza 2 to jest złożona
- Jeżeli suma cyfr liczby jest podzielna przez 3 to liczba jest złożona (iteracyjny prosty algorytm liniowo zależny od liczby cyfr)
- **Test pierwszości Fermata:**
  - jeśli n jest liczbą pierwszą oraz k jest dowolna liczba całkowita $(1, n-1)$, to $k^{n-1} \equiv 1 \pmod{n}$.
  - natomiast jeśli n jest liczbą złożoną (z wyjątkiem kilku złych liczb złożonych – liczb Carmichael’a) oraz jeśli k wybierzemy losowo z przedziału $(1, n-1)$ to prawdopodobieństwo tego że $k^{n-1} \not\equiv 1 \pmod{n}$ jest mniejsze niż $1/2$.
  - Zatem liczby złożone (poza liczbami Carmichael’a) spełniają warunek testu dla danego k z prawdopodobieństwem nie mniejszym niż $1/2$.
- **Test pierwszości Solovay-Strassena:**
  - jeśli k i n nie mają wspólnych dzielników (co by było świadectwem złożoności) policz:
 $X = k^{(n-1)/2} \pmod{n}$, $Y = Js(n,k)$ (symbol Jacobiego),
jeśli $X \neq Y$ to k jest świadectwem złożoności liczby n .
  - dla tego testu nie ma ‘złych’ liczb złożonych.

Podsumowanie

- ❑ Przestrzeń probabilistyczna składa się z punktów z których każdy reprezentuje wynik jakiegoś doświadczenia. Każdy punkt x związany jest z nieujemną liczbą zwaną prawdopodobieństwem punktu x . Suma prawdopodobieństw wszystkich punktów składających się na przestrzeń probabilistyczna wynosi **1**.
- ❑ Zdarzenie jest podzbiorem punktów z przestrzeni probabilistycznej. Prawdopodobieństwo zdarzenia jest sumą prawdopodobieństw należących do niego punktów. Prawdopodobieństwo każdego zdarzenia mieści się w przedziale od **0** do **1**.

Podsumowanie

- ❑ Reguła sum określa, że prawdopodobieństwo tego, że zajdzie jedno z dwóch zdarzeń **E** lub **F** jest większe lub równe większemu z prawdopodobieństw obu zdarzeń, ale nie większa niż suma tych prawdopodobieństw.
- ❑ Reguła iloczynów określa, że prawdopodobieństwo tego, że wynikiem pewnego doświadczenia będą dwa zdarzenia **E** i **F**, jest nie większe niż mniejsze z prawdopodobieństw obu zdarzeń.
- ❑ Wykonując algorytm **Monte Carlo** stałą liczbę razy, możemy rozwiązać problem, dochodząc do wniosku, że jeśli żadne z tych powtórzeń nie doprowadziło nas do odpowiedzi „prawda”, to odpowiedzią jest „fałsz”.